

Marten Klompier 'kunstenaar van duisternis en schemer'

■ **GRONINGEN** - De deze week in zijn woonplaats Groningen op 79-jarige leeftijd overleden schilder Marten Klompier nam onder de naoorlogse Groningse schilders door zijn werk een eigen plaats in. Dat klinkt weliswaar als een cliché, omdat elke kunstenaar immers zijn eigen identiteit heeft, maar toch springt zijn werk, op welke groepsexpositie ook opgehangen, er onmiskenbaar uit.

Door **Hans de Preter**

Zo staat het geformuleerd in een gedenkboek dat in 1983 verscheen en dat was gewijd aan het leven van deze Groningse schilder. Dat het werk van Klompier er uitspringt, zal ieder die het kent snel beamen. Hij schilderde onderwerpen uit de stad en de provincie Groningen, vaak in nogal donkere, om niet te zeggen sombere kleuren. Het lijkt wel of veel van zijn schilderijen bij voorkeur in de donkerste december-maand werden geschilderd, met een vers pak sneeuw op de dode bomen.

De stijl doet ook denken aan de expressionistische begin-periode van De Ploeg. Klompier was weliswaar aangesloten bij die Groninger kunstenaarsvereniging, maar daarvan werd hij pas lid van in 1956. En toen was die vereniging al lang over z'n grootste bloeiperiode heen.

Klompier, geboren in 1917 in Hoogezand en vanaf z'n 28ste beeldend kunstenaar, werd in kleine kring zeer gewaardeerd. Een van z'n fans was de Harense dichter Hendrik

▲ Een voor zijn doen opmerkelijk helder schilderij is dit zelfportret dat Marten Klompier in 1947 maakte.

Foto:

de Vries. Deze omschreef hem weleens als de 'kunstenaar van duisternis en schemer', zo citeert wijlen Bart Tammeling hem in het gedenkboek. De Vries schreef over Klompier: 'Mijn reactie op dit donkere zware werk is in

elk geval: 'oer-Gronings'. Vooral in de zin van: zelfstandigheid, on-sentimenteel sentiment, koppige eigenwil. Noordelijk ook in die zin, dat de winter wel het gehele domein van de schilder lijkt: sneeuw, en de verzadigde kleuren die onder dooiende sneeuw voor de dag komen, regeren het palet. Soms blijft het bijna bij palet, ontbreekt de beslissende concentratie in de vormgeving. Waar hij deze chaos doorbreekt, doet hij prachtige dingen'.

Verwant

Deze typering van De Vries is opmerkelijk omdat Klompier zichzelf niet echt als een Groningse schilder zag. Zijn onderwerpen, de stad en de natuur, waren wel onmiskenbaar Gronings. Maar volgens Klompier zelf was zijn werk meer verwant aan de Vlamingen dan aan dat van de schilders van De Ploeg.

Zelf noemde Klompier de Vlaming Constant Permeke, terwijl hij zelf ook een niet bewust nagestreefde overeenkomst met werk van Breitner onderkende. Maar voorbeelden waren zij niet voor hem geweest: Klompier wilde het liefst Klompier zijn.

Hoewel Marten Klompier nooit grote landelijke bekendheid kreeg - daarvoor was zijn werk wellicht niet spraakmakend, vernieuwend of modieus genoeg - in het Noorden heeft hij wel degelijk erkenning gekregen. Zo kreeg hij diverse opdrachten van de provincie Groningen en werden er exposities gehouden in Assen, Groningen en Oldenburg.

Maar ook in Utrecht werden zijn schilderijen getoond en bewonderd.

Over het 'verwijf' dat Klompier wel kreeg dat hij telkens zo zwart, en zo somber zou schilderen, zei hij zelf: 'De mensen mogen blijven zeggen: 'Wat schildert die kerel altijd donker', ik zie daarin helemaal geen zwaartillendheid. Misschien past mijn palet niet in een bepaalde traditie. Misschien komt het omdat de mensen het gebruik van felle kleuren door andere schilders gewend zijn. Maar voor mij zijn juist donkere lichten met grijzen en bruinen typerend voor het noordelijk landschap. Met weinig kleur kun je veel doen. En ik vind het een pluspunt als een schilder minder kleur nodig heeft'.

Details

Overigens heeft Klompier zijn stijl steeds verder ontwikkeld. Al in de jaren vijftig had hij de neiging steeds meer details weg te laten. Uit die periode stamt dan ook de uitspraak dat Klompier een 'Calvinst zonder Calvijn' was geworden. Die ontwikkeling zet zich voort in de jaren zestig en zeventig. Dan wordt de grens van abstractie bereikt en soms overschreden.

Een overzicht van de schilderkunst van Klompier komt uitvoerig aan bod in een autobiografie die eind deze maand verschijnt. Het gaat om een boek dat werd geschreven in samenwerking met de journalist Rob Engelsman. Klompier heeft het boek nog wel in concept gezien maar kan de presentatie niet meer meemaken.